

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки, підприємництва та туризму

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

УДК: 30.1.003

ОЛЕЙНИКОВ НІКІТА ІГОРОВИЧ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
АТ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»**

Спеціальність 051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Нікіта ОЛЕЙНИКОВ

Керівник роботи:
д.е.н., професор Василь ТКАЧУК

Житомир 2025

Висновок кафедри економіки, підприємництва та туризму
за результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи

Протокол засідання кафедри економіки, підприємництва та туризму
№ ___ від «__» _____ 2025 р.

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та туризму,

д. е. н., професор _____ Наталія ВАЛІНКЕВИЧ
«__» _____ 2025 р.

Гарант ОПІ «Економіка»
першого (бакалаврського) рівня,

к. е. н., доцент _____ Інна ГРАБЧУК
«__» _____ 2025 р.

Результат захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____
захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____

АНОТАЦІЯ

Олейніков Н.І. «Резерви зростання економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі»» – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка». – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

Проведено комплексний аналіз економічної ефективності діяльності досліджуваного підприємства за 2022–2024 роки. Розглянуто динаміку основних фінансово-економічних показників, таких як валовий прибуток, рентабельність виробництва, фондівіддача, якість продукції та витрати на одиницю товару. Запропоновано інвестиційний проект нової лінії шоколадних батончиків, які дозволять підприємству покращити економічні показники діяльності та здійснено прогноз результативності запропонованого проекту.

Ключові слова: економічна ефективність, фінансові показники, рентабельність, фондівіддача, резерви.

SUMMARY

Oleinikov N.I. «Reserves for growth of economic efficiency of JSC «Zhytomyrski Lasoshchi»» – Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 051 Economics. – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

A comprehensive analysis of the economic efficiency of the studied enterprise for 2022–2024 was conducted. The dynamics of the main financial and economic indicators, such as gross profit, production profitability, return on capital, product quality and unit costs, were considered. An investment project for a new line of chocolate bars was proposed, which will allow the enterprise to improve its economic performance, and a forecast of the effectiveness of the proposed project was made.

Keywords: economic efficiency, financial indicators, profitability, return on capital, reserves.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА РЕЗЕРВІВ ЇЇ ЗРОСТАННЯ.....	7
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».....	13
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ АТ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».....	20
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28
ДОДАТКИ.....	33

ВСТУП

В умовах динамічного розвитку економіки, підвищення конкурентного тиску та нестабільності зовнішнього середовища особливої ваги набуває пошук внутрішніх резервів зростання економічної ефективності функціонування підприємств. Для АТ «Житомирські ласощі», одного з провідних виробників кондитерської продукції в Україні, дане питання є стратегічно важливим з огляду на необхідність підвищення прибутковості, раціонального використання ресурсів і забезпечення довгострокової конкурентоспроможності.

Проблематика економічної ефективності широко досліджується у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема таких як М. Вовк, О. Скидана, О. Петкова, Т. Підкаури, О. Марценюка, які акцентують увагу на інноваціях, управлінських підходах та ресурсозбереженні. Проте питання виявлення резервів ефективності діяльності на рівні конкретного підприємства, з урахуванням галузевої специфіки, зокрема у кондитерському виробництві, потребує подальшого розвитку.

Метою дослідження є обґрунтування напрямів та механізмів реалізації резервів зростання економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі».

Основними завданнями кваліфікаційного дослідження стали: проаналізувати сутність економічної ефективності та її значення для розвитку підприємства в умовах ринкової економіки; дослідити підходи до класифікації резервів зростання економічної ефективності та визначено їх ключові типи; провести оцінку фінансово-економічного стану підприємства на основі основних показників діяльності; виявити внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на економічну ефективність АТ «Житомирські ласощі»; розробити практичні рекомендації щодо використання резервів для підвищення ефективності діяльності підприємства; обґрунтувати доцільність впровадження окремих управлінських рішень і інновацій для зростання конкурентоспроможності АТ «Житомирські ласощі».

Об'єктом дослідження є процес обґрунтування резервів зростання економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі». Предметом дослідження

є сукупність теоретико-методичних та практичних основ обґрунтування резервів зростання економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі».

У процесі дослідження використовувались загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, порівняльний аналіз, економіко-статистичні методи, факторний аналіз, методи графічного зображення, моделювання.

Інформаційну основу дослідження становили фінансово-економічна звітність АТ «Житомирські ласощі», статистичні дані, нормативно-правова база, галузеві аналітичні матеріали, а також наукові публікації з теми дослідження.

Основні положення кваліфікаційної роботи висвітлено у наукових працях автора:

1. Олейніков Н. Резерви зростання економічної ефективності на підприємстві. *Менеджмент сталого розвитку організацій: стратегії, інновації, цифрові рішення*: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Житомир, 30 квітня 2025 року). Житомир: Вид-во «Поліський національний університет», 2025. С. 185–189.;

2. Олейніков Н. Основні методичні підходи до аналізу ефективності діяльності підприємства. *Наукові читання – 2025*: зб. наукових праць працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених ННІ менеджменту, бізнесу і права Поліського національного університету. Житомир: Поліський національний університет, 2025. С. 18–22.

Результати дослідження можуть бути використані керівництвом підприємства для прийняття управлінських рішень щодо підвищення економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі» на основі оптимізації виробничих процесів та розробки стратегічних планів розвитку. Запропоновані підходи мають практичну цінність і можуть бути адаптовані до інших підприємств харчової промисловості.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА РЕЗЕРВІВ ЇЇ ЗРОСТАННЯ

Економічна ефективність діяльності підприємства є однією з ключових категорій економічної науки, що відображає співвідношення між отриманими результатами та витратами ресурсів, спрямованих на досягнення цих результатів. Її об'єктивна необхідність зумовлена обмеженістю виробничих ресурсів та потребою в досягненні максимального результату при мінімальних витратах.

У вітчизняній сучасній літературі економічна ефективність трактується як здатність підприємства забезпечувати зростання виробничих результатів за умов раціонального використання наявних ресурсів (Бланк, 2005; Савицька, 2020). На думку О. Бланка, ефективність господарювання відображає рівень результативності використання сукупного капіталу з урахуванням чинників продуктивності, прибутковості та рентабельності підприємства [1,2,4,8,12].

Зарубіжні дослідники також надають важливого значення вимірюванню ефективності через комплексну систему показників. Так, у підході П. Друкера економічна ефективність розглядається як ступінь досягнення цілей із найменшими витратами ресурсів [3,6,9,24]. Він підкреслює, що ефективність – це не лише економія ресурсів, а й результативність управлінських рішень та інноваційної діяльності.

Економічна ефективність на мікрорівні визначається як співвідношення економічного ефекту (прибутку, обсягу реалізованої продукції, доданої вартості тощо) до витрат, пов'язаних з досягненням цього ефекту. Такий підхід дозволяє об'єктивно оцінити рівень раціональності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів підприємства [4,7,10,11,13].

Крім того, ефективність слід розглядати не лише у вузькоекономічному вимірі, а й у стратегічному контексті. В умовах нестабільного ринкового середовища та посилення конкуренції важливим стає врахування довгострокових чинників: інвестиційної привабливості, адаптивності до змін, здатності до інновацій та модернізації.

Таким чином, економічна ефективність діяльності підприємства є багатовимірною категорією, що інтегрує кількісні та якісні показники результативності господарської діяльності. Вона виступає ключовим орієнтиром у системі управління, стратегічного планування та контролю економічної діяльності підприємства.

Економічна ефективність є багатогранною категорією, що включає систему взаємозалежних складових, які дозволяють комплексно оцінити результативність функціонування підприємства. Визначення складу таких елементів має принципове значення для глибокого аналізу господарської діяльності, ухвалення управлінських рішень та формування стратегії розвитку.

Згідно з підходом Савицької Г.В., складові економічної ефективності охоплюють результативність використання усіх видів ресурсів: трудових, матеріальних, фінансових, інформаційних тощо. Вона пропонує структурувати ефективність на часткові види: виробничу, ресурсну, фінансову, інвестиційну, інноваційну й соціальну ефективність [13,17,23,25].

І.А. Бланк, розвиваючи ДАНУ ідею, виокремлює такі ключові елементи економічної ефективності: рентабельність діяльності, прибутковість операційної діяльності, оборотність активів, продуктивність праці, ефективність використання основних засобів і капіталу [15,18,21].

У західній економічній науці особливий акцент робиться на мультифакторному аналізі ефективності. Зокрема, Р. Ентоні та Д. Нортон (в контексті концепції збалансованої системи показників – Balanced Scorecard) визначають чотири ключові компоненти ефективності: фінансова результативність, клієнтська орієнтація, внутрішні бізнес-процеси та навчання й розвиток персоналу [3,16,28].

З урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду, до основних складових економічної ефективності підприємства можна віднести (рис. 1.1).

Для досліджуваного підприємства, АТ «Житомирські ласощі», особливої ваги набуває взаємозв'язок виробничої, інноваційної та фінансової складових. Підприємство активно модернізує технології, працює над розширенням

асортименту та якістю продукції, що зумовлює необхідність узгодженого управління всіма складовими ефективності.

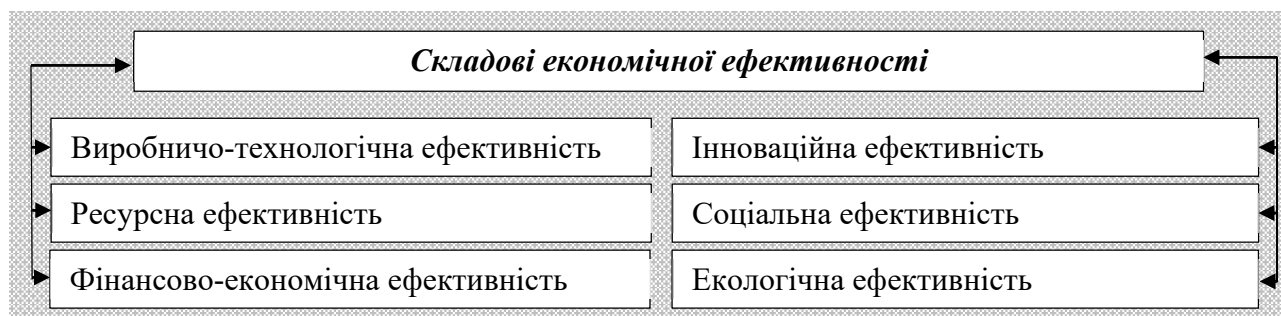


Рис. 1.1. Складові економічної ефективності

Джерело: розроблено автором на основі [4,18,34].

Саме комплексне врахування цих елементів дозволяє забезпечити стабільне зростання рентабельності, підвищення конкурентоспроможності та стійкість на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Економічна ефективність діяльності підприємства є динамічною характеристикою, яка формується під впливом широкого кола як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Їх комплексний вплив зумовлює рівень продуктивності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства, зокрема такого промислового виробника, як АТ «Житомирські ласощі» (рис. 1.2).

До внутрішніх (ендогенних) чинників належать ті, що безпосередньо залежать від управлінських рішень підприємства. Зовнішні (екзогенні) чинники формуються поза межами підприємства, однак значною мірою впливають на результати його діяльності.

Рівень економічної ефективності підприємства формується в результаті дії комплексу взаємозалежних чинників. Для АТ «Житомирські ласощі» стратегічного значення набуває ефективне поєднання внутрішнього управлінського потенціалу з адаптивністю до зовнішнього середовища. Здатність підприємства своєчасно реагувати на зміни ринку, інвестувати в інновації та забезпечувати високу якість продукції — основа його довгострокової ефективності.



Рис. 1.2. Чинники формування економічної ефективності

Джерело: розроблено автором на основі [2,8,16,22]

Підвищення економічної ефективності діяльності підприємства неможливе без виявлення та систематизації внутрішніх і зовнішніх резервів. Резерви зростання економічної ефективності - це потенційні можливості підприємства, використання яких дозволяє досягти кращих результатів за рахунок оптимізації використання ресурсів, удосконалення управління та впровадження нових технологій. У науковій літературі представлено декілька підходів до класифікації таких резервів, які відрізняються залежно від ознак, що покладені в основу систематизації.

Найбільш поширеним є функціональний підхід, який передбачає поділ резервів за основними напрямками діяльності підприємства: виробничими, фінансовими, інноваційними, управлінськими тощо. Так, за даними В. Г. Герасимчука, виробничі резерви охоплюють можливості зниження собівартості, підвищення продуктивності праці, зменшення витрат ресурсів, тоді як фінансові резерви пов'язані з покращенням структури капіталу, зменшенням дебіторської заборгованості та підвищенням рентабельності [7,15,17,23].

Другий важливий підхід - за джерелами формування, згідно з яким резерви поділяються на внутрішні (в межах підприємства) та зовнішні (пов'язані з ринковим, технологічним чи інституційним середовищем). І. В. Бураков підкреслює, що внутрішні резерви мають пріоритетне значення, оскільки

підприємство може активно впливати на їх використання через управлінські рішення, тоді як зовнішні — менш контрольовані, але можуть бути використані за сприятливих умов [34, 43].

Також заслуговує на увагу класифікація за термінами реалізації, що передбачає поділ резервів на коротко-, середньо- та довгострокові. Короткострокові пов'язані з оперативними заходами (наприклад, економія енерговитрат), середньострокові - з реорганізацією бізнес-процесів, а довгострокові - з технологічною модернізацією, освоєнням нових ринків або продуктів.

Ключові резерви зростання економічної ефективності, що мають універсальне значення для підприємств різних галузей та сформовані на рис. 1.3.

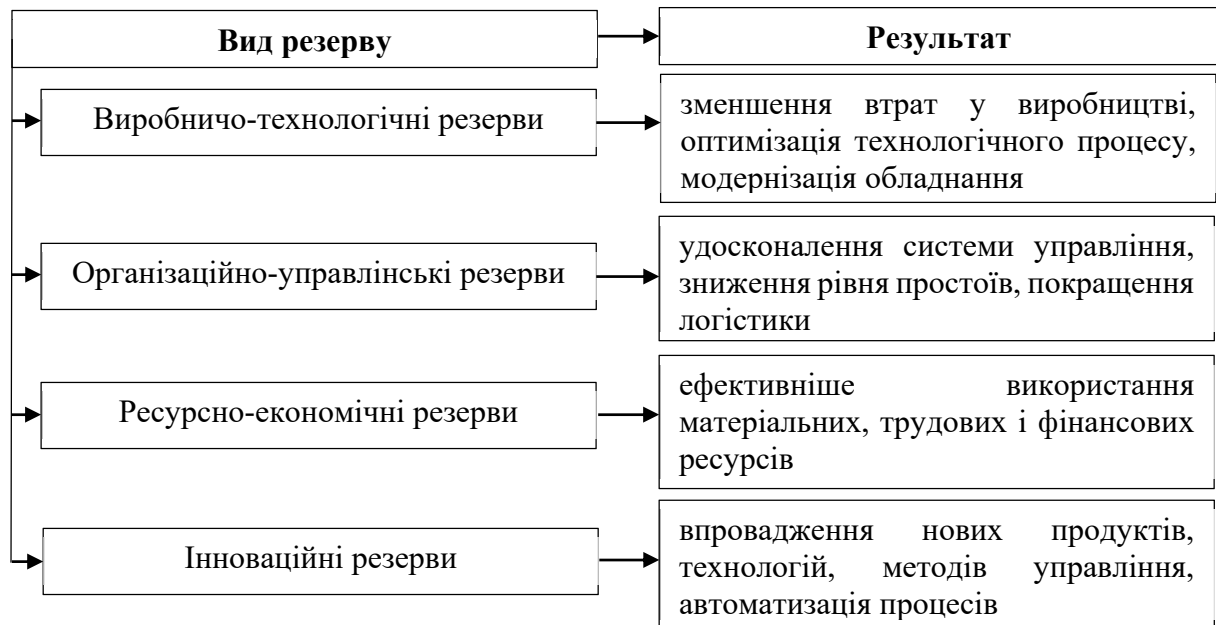


Рис. 1.3. Резерви зростання економічної ефективності

Джерело: розроблено автором на основі [7,14,24].

Різноманітність підходів до класифікації резервів зростання ефективності дає змогу комплексно оцінювати потенціал підприємства та формувати адаптивну стратегію його розвитку. Системне виявлення і мобілізація резервів є необхідною умовою стійкого економічного зростання в умовах конкурентного ринку.

Еволюція методів вимірювання ефективності демонструє перехід від суто фінансово-орієнтованих індикаторів до багатовимірних, інформаційно

насичених та цифрових інструментів. Систематизацію таких методів доцільно виконувати за критеріями рівня агрегованості, джерела даних та ступеня інтеграції стратегічних чинників. Найефективніші методи узагальнено на рис.1.4.

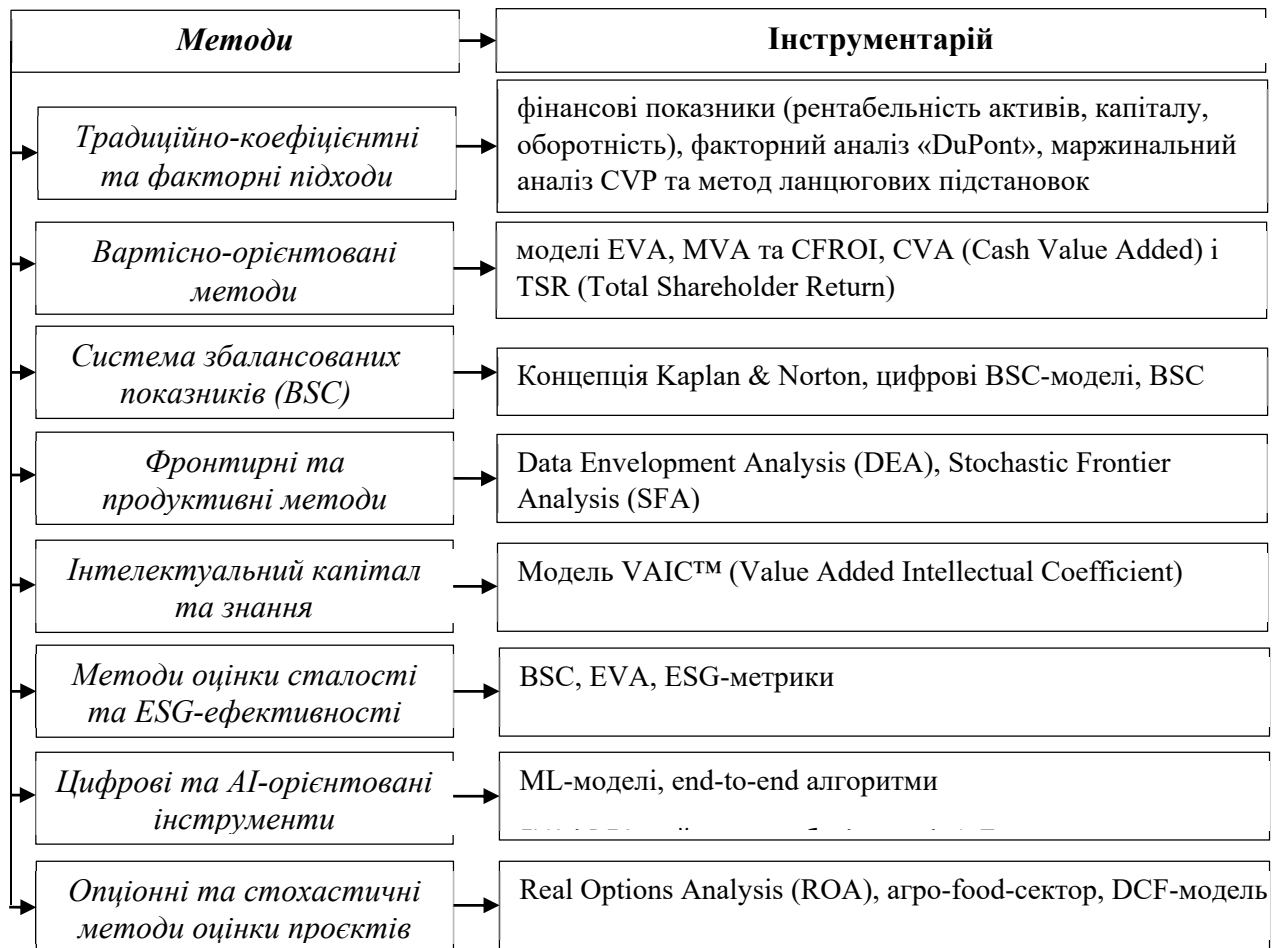


Рис.1.4. Методи вимірювання ефективності

Джерело: розроблено автором на основі [39-44].

Сучасна парадигма оцінювання економічної ефективності характеризується інтеграцією фінансових, інтелектуальних, сталих і цифрових метрік у єдину систему. Для АТ «Житомирські ласощі» доцільно комбінувати: EVA + BSC для стратегічного контролю; DEA/SFA для точкової діагностики виробничо-технологічних процесів; VAIC та ESG-показники - для інноваційної та соціально-екологічної складових; AI-платформу прогнозної аналітики - для оперативного моніторингу та сценарного планування.

Висновки до розділу 1. Отже, запропонований «гібридний» підхід до результативності діяльності підприємства забезпечує основу обґрунтування резервів для її підвищення.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ АТ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

АТ «Житомирські ласоці» є одним із провідних підприємств кондитерської промисловості України, що спеціалізується на виробництві широкого асортименту солодкої продукції, зокрема шоколадних виробів, карамелі, печива, вафель, мармеладу тощо. Підприємство функціонує на ринку понад 75 років, має розвинену матеріально-технічну базу, сучасне технологічне обладнання, стабільну кадрову структуру та налагоджені канали збуту як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Організаційна структура АТ «Житомирські ласоці» (Дод. А) є лінійно-функціональною, що забезпечує чіткий розподіл управлінських повноважень і дозволяє ефективно координувати виробничі та комерційні процеси. Економічна діяльність підприємства орієнтована на підвищення якості продукції, освоєння нових ринкових ніш і вдосконалення асортиментної політики, що вимагає гнучкої системи управління ресурсами та адаптації до змін ринкового середовища.

Дані таблиці 2.1 підтверджують позитивні зміни в обсягах виробництва та реалізації продукції: у 2024 році обсяги виробництва зросли на 142 557 тис. тон, що обумовило збільшення фондівіддачі на 0,02 грн, валового прибутку — на 24 458 тис. грн, а рентабельність виробництва зросла на 3,2 відсоткових пункти.

Таблиця 2.1

Виробництво і збут продукції АТ «Житомирські ласоці»

Показник	Коефіцієнт чутливості, k	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Потужність підприємства, тис. т	1,2	344799	415122	487356
Якість продукції, %	1,25	1,18	1,21	1,26
Фондовіддача, грн.	1,1	0,49	0,55	0,51
Витрати на 1 грн. товарної продукції, грн.	1,1	0,62	0,99	0,59
Екологія виробництва (штрафи, тис. грн.)	1,05	1,0	1,03	1,05
Валовий прибуток, тис. грн.	1,15	55716	76988	80174
Рентабельність виробництва, %	1,15	15,9	19,4	19,1

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства.

У період 2022–2024 років на підприємстві спостерігається скорочення чисельності персоналу на 55 осіб, або 7,9%, при одночасному зростанні продуктивності праці на 220,4 тис. грн, що становить приріст на 37,7%. Одночасно відбулося суттєве підвищення вартості кадрового потенціалу — на 393 979,5 тис. грн, або 219,9% (Додаток Б.).

Аналіз складу та структури асортименту продукції АТ «Житомирські ласощі» свідчить про домінування у виробничій програмі карамелі фруктової та льодяників, частка яких становить 21,0% загального асортименту. На другому місці за питомою вагою знаходяться глазуровані цукерки — 20,1%, а третє місце посідає печиво різних видів з часткою 13,5% (Табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

Склад і структура асортименту продукції АТ «Житомирські ласощі»

Вид продукції	2022р.		2023р.		2024р.		2024 р у % до 2002 р
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис.грн	%	
Цукерки в художніх коробках	36542,3	9,0	41745,7	8,8	39118,1	7,6	107,0
Цукерки глазуровані та не глазуровані	73896,6	18,2	90607,2	19,1	103457,1	20,1	140,0
Цукерки збільшеної форми	37354,3	9,2	46489,5	9,8	51985,9	10,1	139,2
Карамель фруктова, льодяникова, з начинками	80393,0	19,8	95351,0	20,1	108089,5	21,0	134,5
Печиво цукрове, зтяжне, крекер	66588,1	16,4	71931,8	15,1	69486,1	13,5	104,4
Вафлі жирові, фруктові, типу чіпсів	27203,7	6,7	23719,1	5,0	24706,2	4,8	90,8
Драже, мармелад, зефір, ірис	31670,0	7,8	39373,8	8,3	44265,2	8,6	139,8
Торти	20707,3	5,1	26091,1	5,5	29853,3	5,8	144,2
Продукція для хворих на цукровий діабет	31670,0	7,8	39373,8	8,3	43750,5	8,5	138,1
Разом	406025,0	100,0	474383,0	100,0	514712,0	100,0	-

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства.

Оцінка вартості підприємства за методом накопичених активів у 2024 році становила 671 259 тис. грн, що на 548 786 тис. грн (або 448,1%) перевищує

відповідний показник 2022 року. Така динаміка вартості свідчить про системне нарощування виробничого потенціалу підприємства з метою збільшення обсягів виготовлення кондитерської продукції (Табл. 2.3.).

Таблиця 2.3

**Вартість бізнесу АТ «Житомирські ласощі»
за методом накопичених активів**

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2024 р. до 2022 р.	
				+/-	%
Статті активу					
Необоротні активи, тис. грн	126438	447179	368139	241701	291,2
Оборотні активи, тис. грн	453868	698283	817832	363964	180,2
Підсумок активу балансу, тис. грн	580306	1145462	1185971	605665	204,4
Статті пасиву					
Власний капітал, тис. грн	122436	516651	470390	347954	> у 3,8 рази
Довгострокова заборгованість, тис. грн.	3700	-	-	-	-
Короткострокова заборгованість, тис. грн.	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання, тис. грн.	457833	628811	514712	56879	112,4
Підсумок пасиву балансу, тис. грн	580306	1145462	1185971	605665	204,4
Вартість бізнесу, тис. грн	118773	516651	671259	552486	> у 5,6 рази

Джерело: розроблено автором на основі звітності підприємства.

Загальний обсяг активів підприємства за аналізований період зріс більш ніж удвічі: з 580,3 млн грн у 2022 році до 1 185,9 млн грн у 2024 році (+605,7 млн грн або +204,4%). Значне збільшення спостерігається як у складі необоротних активів (+291,2%), так і оборотних (+180,2%), що свідчить про інтенсивний розвиток виробничо-фінансової бази.

Власний капітал зріс у 3,84 раза – з 122,4 млн грн до 470,4 млн грн, що свідчить про посилення фінансової стабільності підприємства. Збільшення власного капіталу також свідчить про накопичення прибутку та, ймовірно, реінвестування.

Позитивна динаміка валового прибутку (з 55,7 млн грн у 2022 р. до 80,2 млн грн у 2024 р.) є свідченням зростання дохідності основної діяльності. Темп

зростання валового прибутку за три роки склав 43,8%, що відповідає стабільному розвитку підприємства в умовах конкурентного ринку.

Рентабельність виробництва підвищилась з 15,9% у 2022 р. до 19,1% у 2024 р., хоча в 2023 році вона сягала ще вищого значення — 19,4%. Це свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів, зниження собівартості та/або зростання цінової маржі.

Потужність підприємства зросла з 344,8 тис. т у 2022 році до 487,4 тис. т у 2024 році (+41,4%), що свідчить про масштабування виробництва та, ймовірно, модернізацію обладнання. Це позитивно вплинуло на обсяги реалізації та формування прибутку.

Фондовіддача, як індикатор ефективності використання основних засобів, демонструє нестабільність: після зростання в 2023 році до 0,55 грн/грн, у 2024 році відбулося зниження до 0,51 грн/грн. Це може бути пов'язано із запровадженням нових основних фондів, які ще не дали повного ефекту окупності.

Економічна ефективність діяльності АТ «Житомирські ласощі» формується під впливом численних факторів (Рис. 2.1.), які умовно можна поділити на внутрішні та зовнішні. Їх аналіз дозволяє виявити не лише напрямки поточних впливів, але й визначити внутрішньогосподарські резерви, використання яких сприятиме підвищенню результативності функціонування підприємства.

На основі проведеного аналізу, до ключових внутрішніх резервів зростання ефективності АТ «Житомирські ласощі» можна віднести: технічне переоснащення; оптимізацію виробничих і логістичних процесів; вдосконалення фінансового контролю та планування; інтенсифікацію інноваційної діяльності. Серед зовнішніх резервів: пошук нових постачальників і партнерів; розширення присутності на міжнародних ринках; стратегічна маркетингова адаптація до змін споживчих уподобань. Комплексна реалізація цих резервів здатна суттєво підвищити економічну ефективність підприємства, забезпечити його стабільність та сталий розвиток в умовах високої конкуренції.



**Рис. 2.1. Ключові чинники та резерви зростання ефективності
АТ «Житомирські ласощі»**

Джерело: власні дослідження.

Для виявлення ключових чинників, що впливають на рівень економічної ефективності підприємства, було проведено кореляційно-регресійний аналіз на основі показників діяльності АТ «Житомирські ласощі» за 2022–2024 роки. У якості результативної змінної було обрано валовий прибуток, що є інтегральним показником ефективності.

Кореляційна матриця засвідчила наявність сильного позитивного зв'язку між валовим прибутком та наступними факторами: потужність підприємства ($r = 0,92$), якість продукції ($r = 0,85$), рентабельність виробництва ($r = 0,98$),

екологічні показники (штрафи) ($r = 0,96$, обернений зв'язок). Це свідчить, що збільшення виробничих потужностей, покращення якості продукції та зниження екологічних витрат прямо пов'язані з підвищенням прибутковості.

Побудована багатофакторна модель лінійної регресії засвідчила майже повну детермінацію залежності ($R^2 = 1.000$), що пояснюється невеликою вибіркою. Проте коефіцієнти моделі вказують на наступні напрями впливу: зростання потужності підприємства на 1 тис. тонн забезпечує додатково $\approx 125,9$ тис. грн прибутку; зниження витрат на 1 грн продукції покращує прибуток на 11,15 тис. грн.; зменшення штрафних санкцій (екологія) також позитивно впливає на фінансові результати; негативний вплив зафіксовано з боку зниження фондівіддачі та перевитрат сировини. Результати обрахунків графічно зображено у додатку В.

На основі результатів багатофакторного регресійного аналізу, рівняння регресії, яке описує залежність валового прибутку (Y) від ключових факторів діяльності АТ «Житомирські ласощі», має вигляд:

$$Y = -11290 + 0,1259 \cdot X_1 - 11600 \cdot X_2 - 2513,69 \cdot X_3 + 11150 \cdot X_4 - 9658,77 \cdot X_5 + 2594,45 \cdot X_6$$

де: Y — валовий прибуток, тис. грн,
 X1 — потужність підприємства, тис. т,
 X2 — якість продукції, %,
 X3 — фондівіддача, грн,
 X4 — витрати на 1 грн товарної продукції, грн,
 X5 — екологічні штрафи, тис. грн,
 X6 — рентабельність виробництва, %.

Аналіз дозволяє виокремити такі резерви підвищення ефективності: оптимізація виробничих потужностей – розширення обсягів випуску за рахунок модернізації обладнання; підвищення якості продукції – через інновації в рецептурі та стандартизацію; зниження витрат на одиницю продукції – за рахунок енергоефективності та економії ресурсів; усунення екологічних ризиків – як шлях до зменшення штрафів і покращення іміджу компанії.

Результати кореляційного аналізу за показниками наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

**Результат кореляційної матриці показників економічної ефективності
АТ «Житомирські ласощі» за 2022-2024 рр.**

Показник	Результат R
потужність підприємства	0,92
якість продукції	0,85
рентабельність виробництва	0,98
екологічні показники (штрафи)	0,96 обернений зв'язок

Джерело: власні дослідження.

У процесі статистичного аналізу було побудовано кореляційну матрицю для виявлення ступеня взаємозв'язку між валовим прибутком АТ «Житомирські ласощі» та ключовими факторами його формування. Результати дослідження свідчать про наявність стійких та статистично значущих кореляційних зв'язків.

Найвищий рівень кореляції зафіксовано між валовим прибутком і рентабельністю виробництва $r=0,98$, що вказує на прямий ефект ефективного використання ресурсів на результативність діяльності підприємства. Цей зв'язок є очікуваним і підтверджує економічну закономірність: чим вищий рівень рентабельності, тим більший обсяг прибутку за умов стабільного рівня виручки.

Окрему увагу заслуговує зв'язок між прибутком та екологічними витратами підприємства, які оцінювалися через суму штрафних санкцій за порушення природоохоронного законодавства. Згідно з розрахунками, між цими показниками спостерігається сильний обернений зв'язок $r=-0,96$, що свідчить про суттєвий негативний вплив екологічних порушень на фінансові результати. Зменшення штрафних витрат, яке досягається завдяки впровадженню природоохоронних заходів та екологічно безпечних технологій, позитивно позначається на прибутковості.

Висновки до розділу 2. Таким чином, застосування кореляційно-регресійного аналізу дозволило обґрунтувати об'єктивні напрями резервного зростання економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі» в умовах ринкової конкуренції.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ АТ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ»

Підвищення економічної ефективності діяльності акціонерного товариства «Житомирські ласощі» є ключовим завданням у контексті забезпечення стабільного розвитку підприємства, зростання його конкурентоспроможності та адаптації до умов ринкової економіки. Сучасні виклики, пов'язані з динамічними змінами кон'юнктури споживчого ринку, нестабільністю постачання сировини, коливаннями валютного курсу та інфляційними процесами, вимагають системного пошуку як стратегічних, так і тактичних напрямів підвищення ефективності господарювання.

Основні напрями та внутрішні резерви покращення економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі» згруповано на рис. 3.1.

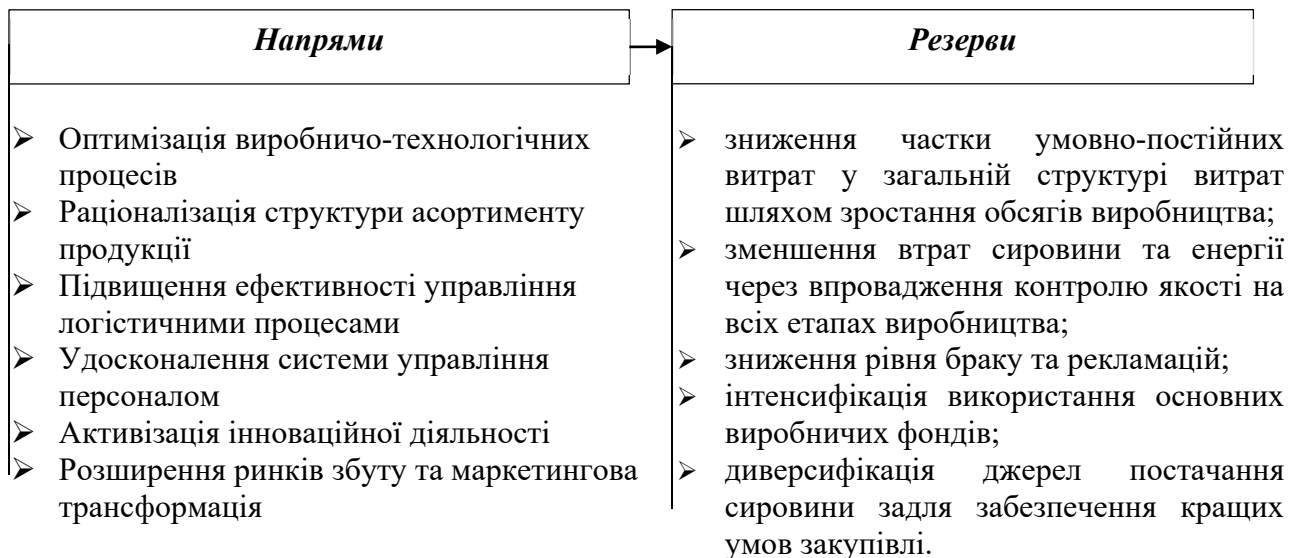


Рис. 3.1. Напрями та внутрішні резерви покращення економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі»

Джерело: власні дослідження.

Запровадження енергоощадних технологій, автоматизація ліній з виробництва кондитерських виробів та модернізація обладнання дозволять зменшити витрати на одиницю продукції та підвищити продуктивність праці.

Особливу увагу слід приділити впровадженню цифрових систем управління виробництвом, що забезпечують оперативний контроль за витратами ресурсів.

Аналіз рентабельності кожної товарної позиції дозволить виявити малоприбуткові або збиткові продукти й перерозподілити ресурси на більш ефективні напрямки. Оновлення асортименту відповідно до споживчих вподобань, зокрема шляхом виробництва продукції з доданою цінністю (екологічно чистої, безглютенової, низькокалорійної тощо), сприятиме розширенню ринків збуту.

Вдосконалення системи постачання сировини, оптимізація складських запасів та зменшення логістичних витрат позитивно впливатимуть на загальний фінансовий результат. Доцільно запровадити інтегровані логістичні платформи для забезпечення прозорості та керованості ланцюгів постачання.

Розвиток кадрового потенціалу підприємства через підвищення кваліфікації працівників, впровадження мотиваційних програм та системи управління ефективністю (KPI) дозволить стимулювати зростання продуктивності праці й зменшити плинність кадрів.

Залучення інвестицій у розробку нових продуктів, патентування рецептур та технологій, співпраця з науковими установами та інкубаторами інновацій сприятимуть формуванню стійких конкурентних переваг. Посилення позицій бренду «Житомирські ласощі» на внутрішньому та зовнішньому ринках потребує активної маркетингової стратегії, що включає цифрові комунікації, ребрендинг, участь у міжнародних виставках, використання CRM-систем для аналізу клієнтської бази.

Узагальнюючи, можна зазначити, що для забезпечення довгострокового зростання економічної ефективності АТ «Житомирські ласощі» необхідна системна робота в усіх функціональних підсистемах підприємства. Лише комплексний підхід, який включає технологічне оновлення, інновації, стратегічне управління ресурсами та розвиток людського капіталу, здатен забезпечити сталий економічний розвиток компанії в умовах сучасного конкурентного середовища.

Метою інвестиційного проєкту є впровадження нової автоматизованої виробничої лінії для виготовлення інноваційних шоколадних батончиків зі зниженим вмістом цукру та високим вмістом натуральних інгредієнтів, що відповідають сучасним трендам здорового харчування. Реалізація проєкту спрямована на зростання прибутковості підприємства, диверсифікацію асортименту та підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках.

В умовах посилення конкуренції на ринку кондитерських виробів та змін у споживчих вподобаннях (зокрема, збільшення попиту на функціональні та корисні солодоці), виникає необхідність адаптації виробництва до нових ринкових умов. Запровадження інноваційної продукції дозволить АТ «Житомирські ласощі» вийти у новий сегмент ринку та забезпечити додаткові джерела доходу. Оскільки підприємство має налагоджену логістичну й збутову інфраструктуру, інвестиції у виробниче оновлення є доцільними та малоризикованими.

Таблиця 3.1.

Загальна характеристика проєкту «СмакБаланс»

Показник	Значення
Загальна сума інвестицій	22 млн грн
Джерела фінансування	32% - власні кошти; 45% - банківський кредит; 23% - грант
Період реалізації	6 місяців
Строк окупності	9 місяців
Очікуване зростання чистого прибутку	+18% у перший рік
Обсяг виробництва	6,5–9,8 млн батончиків на рік
Назва лінійки	«СмакБаланс»

Джерело: власні дослідження.

Проєкт передбачає придбання та встановлення сучасного обладнання для формування, глазурування, фасування та пакування батончиків. Передбачено використання енергозберігаючих технологій, які дозволяють знизити собівартість продукції на 14% порівняно з існуючими показниками.

Очікувана рентабельність продажу нової продукції становитиме 21–25% у середньостроковій перспективі. Чистий прибуток уже в перший рік реалізації

складе понад 16 млн грн, а за п'ять років перевищить 115 млн грн. Згідно з розрахунками, проєкт окупається менш ніж за один рік, що свідчить про його високу інвестиційну привабливість.

Соціально-економічний ефект полягає: у створенні 15 нових робочих місць на виробництві та у відділі маркетингу; розширення ринку збуту шляхом виходу на нові категорії споживачів (спортсмени, діти, споживачі з діабетом тощо); підвищенні екологічної відповідальності підприємства через використання біорозкладного пакування та зміцненні іміджу бренду як інноваційного та орієнтованого на споживача.

Запропонований інвестиційний проєкт є економічно ефективним, соціально виправданим та стратегічно перспективним для АТ «Житомирські ласощі». Його реалізація дозволить забезпечити довготривале зростання показників ефективності, покращити структуру асортименту, зміцнити позиції на ринку та забезпечити підприємству стабільний розвиток в умовах сучасної ринкової економіки.

У дослідженні застосовано екстраполяційний метод трендового прогнозування з урахуванням очікуваного щорічного темпу зростання основних показників після запуску нового продукту. Основні припущення прогнозованої моделі: зростання обсягу реалізації батончиків щороку в середньому на 10–12% (у межах зростання ринку функціональних солодощів); збереження стабільного рівня рентабельності продукції (через ефект масштабу); незначне підвищення операційних витрат (інфляційний фактор, маркетинг); зниження питомої собівартості за рахунок автоматизації (Табл.3.2.).

Для оцінки прогнозованих показників використано модель експоненціального тренду:

$$Y_t = Y_0 \cdot (1+g)^t$$

де: Y_t — значення прогнозованого показника у році t ;

Y_0 — базове значення (перший рік після запуску);

g — середньорічний темп зростання (у частках);

t — номер прогнозного року (1, 2, 3, ..., 5).

Таблиця 3.2.

Прогноз зміни основних показників діяльності АТ «Житомирські ласощі» після впровадження інноваційного проєкту на період 2025-2029 рр.

Показник	2025 (після запуску)	2026	2027	2028	2029
Обсяг реалізації батончиків, тис. шт/рік	6 480	7 500	8 300	9 000	9 800
Виручка від реалізації, млн грн	77,8	90,0	99,6	108,0	117,6
Собівартість реалізованої продукції, млн грн	46,0	51,5	56,2	60,8	65,5
Валовий прибуток, млн грн	31,8	38,5	43,4	47,2	52,1
Операційні витрати, млн грн	11,0	12,5	13,5	14,2	15,0
Операційний прибуток, млн грн	20,8	26,0	29,9	33,0	37,1
Чистий прибуток, млн грн	16,4	20,5	23,5	25,8	29,0
Рентабельність продажу, %	21,1%	22,8%	23,6%	23,9%	24,7%
Інвестиційний залишок/борг (накопичено), млн грн	-6,2*	-2,4	+6,0	+14,3	+25,0

*Перший рік – часткове повернення інвестицій, до кінця 2026 року - повна окупність.

Джерело: власні дослідження.

Чистий прибуток прогнозувався за формулою:

$$П_{ч}=(В-C)-ОВ$$

де: П_ч - чистий прибуток;

В - виручка від реалізації;

С - собівартість реалізованої продукції;

ОВ - операційні витрати.

На рис. 3.2. представлено п'ятирічний прогноз основних економічних показників АТ «Житомирські ласощі» після впровадження інвестиційного проєкту з автоматизованою лінією для виробництва шоколадних батончиків нового покоління.

Проведене прогнозування основних економічних показників діяльності АТ «Житомирські ласощі» на п'ятирічний період після реалізації інвестиційного проєкту дало змогу оцінити потенціал зростання підприємства у середньостроковій перспективі. Застосування трендового методу прогнозування з використанням експоненціальної моделі засвідчило стабільну позитивну динаміку показників виручки, чистого прибутку та рентабельності.

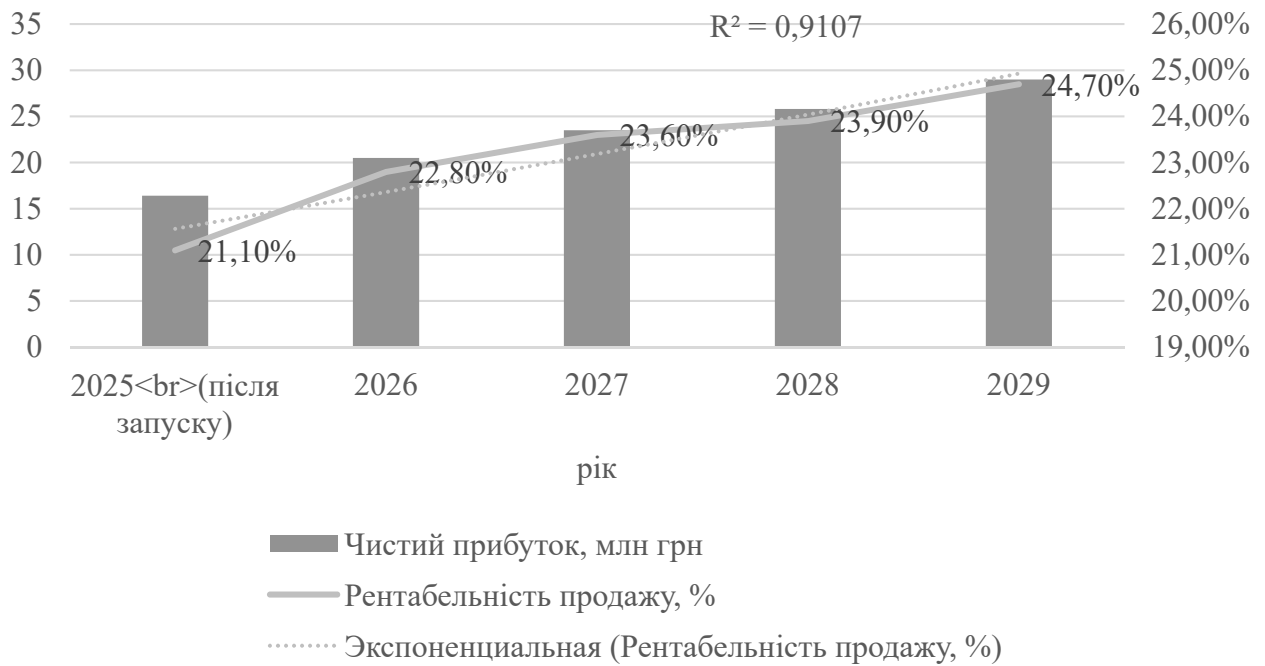


Рис. 3.2. Прогноз основних економічних показників АТ «Житомирські ласощі» після впровадження інвестиційного проєкту

Джерело: власні дослідження.

Згідно з отриманими результатами, щорічне зростання обсягів реалізації інноваційної продукції складе в середньому 10–12%, що забезпечить відповідне зростання доходів. Уже на другий рік прогнозу очікується підвищення чистого прибутку на понад 25% порівняно з базовим рівнем. Упродовж усього прогнозного періоду зберігається тенденція до зростання ефективності використання ресурсів та зменшення питомих витрат за рахунок автоматизації виробництва.

Висновки до розділу 3. Таким чином, результати прогнозу підтверджують доцільність і ефективність впровадження інвестиційного проєкту, а також свідчать про стратегічні перспективи розвитку підприємства на основі інноваційного оновлення асортименту. Отримані дані можуть бути використані як основа для довгострокового фінансового планування, формування бюджету розвитку та залучення зовнішнього фінансування.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було досліджено економічну ефективність діяльності АТ «Житомирські ласощі», проаналізовано сучасний стан підприємства, визначено основні чинники, що впливають на фінансово-господарські результати, а також запропоновано шляхи її підвищення на основі впровадження інвестиційного проєкту. Основні висновки за змістом кожного розділу наведено нижче.

Уточнено теоретико-методологічні засади економічної ефективності підприємства, яка визначається як співвідношення між досягнутими результатами господарської діяльності та витратами ресурсів.

Доведено, що економічна ефективність є комплексним показником, що охоплює фінансову стійкість, продуктивність праці, рівень рентабельності, обіговість активів тощо.

Визначено, що ключовими факторами підвищення ефективності є технічна модернізація, інноваційна діяльність, раціональне використання ресурсів, а також адаптація до змін ринкового середовища.

Проведено комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Житомирські ласощі» за останні три роки, який засвідчив загальну стабільність основних показників, але також наявність резервів зростання.

Установлено, що підприємство має високий виробничий потенціал, ефективно використовує трудові ресурси, але потребує оновлення частини основних засобів і розширення асортименту для збереження конкурентних позицій.

Виявлено резерви підвищення ефективності - зокрема, в удосконаленні структури продукції, активізації інвестиційної діяльності та впровадженні сучасних технологій у виробництво.

Запропоновано інвестиційний проєкт щодо запуску нової автоматизованої лінії з виробництва шоколадних батончиків функціонального призначення під брендом «СмакБаланс».

Проведено техніко-економічне обґрунтування проєкту, згідно з яким строк його окупності становить близько 9 місяців, а сумарний чистий прибуток за 5 років перевищить 115 млн грн.

Здійснено прогноз ключових економічних показників підприємства, що підтвердив зростання виручки, прибутковості та рентабельності внаслідок впровадження проєкту. Обґрунтовано, що реалізація проєкту дозволить не лише зміцнити позиції АТ «Житомирські ласощі» на національному ринку, а й створити передумови для виходу в інноваційний сегмент, покращення іміджу та зростання доданої вартості.

Розробка та реалізація стратегії експорту нової продукції - з огляду на високий попит на здорові солодоші в країнах ЄС та Близького Сходу, АТ «Житомирські ласощі» доцільно вийти на зовнішні ринки шляхом укладення дистриб'юторських контрактів і участі у міжнародних виставках. Це дозволить диверсифікувати джерела прибутку та зміцнити валютну виручку підприємства.

Інтеграція цифрових технологій у маркетинг і збут - впровадження CRM-систем, Big Data-аналітики для прогнозування попиту, а також активне використання e-commerce платформ (власного інтернет-магазину та маркетплейсів) підвищить ефективність просування нової продукції, зменшить витрати на рекламу й покращить взаємодію з кінцевим споживачем.

Таким чином, поставлені у кваліфікаційній роботі цілі досягнуто, завдання виконано. Розроблені заходи підвищення економічної ефективності діяльності підприємства є науково обґрунтованими, економічно доцільними та практично реалізовуваними в умовах сучасного ринку. Отримані результати можуть бути використані як основа для стратегічного планування та інноваційного розвитку АТ «Житомирські ласощі».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк І. А. Управління ефективністю підприємства. Київ: Ніка-Центр, 2005. 512 с.
2. Бугайчук В. В. Ефективність використання виробничого потенціалу у сільськогосподарських підприємствах. Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Економіка. 2013. Вип. 7(1). С. 104–108.
3. Бураков І. В. Управління ефективністю функціонування підприємства. Київ: КНЕУ, 2020. 304 с.
4. Вовк М. О. Технічний рівень виробництва як складова технологічного менеджменту підприємств агропродовольчої сфери. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. «Економічний розвиток: теорія, методологія, управління». Nemoros s.r.o. Prague, 2021. С. 286-288.
5. Вовк М.О. Вплив інноваційної діяльності підприємства на процес реалізації технологічної реструктуризації. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції* «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки». 1 листопада, 2019 р., м. Полтава. Полтава: РВВ ПДАА, 2019. С. 120-121.
6. Воронкова В., Белоусов В., Колюх В. Бізнес-аналітика як стратегічний ресурс інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємствами та організаціями в умовах цифрової трансформації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 5(14). С. 8–15.
URL: <http://www.dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/439>
7. Герасименко В. В. Антикризове управління підприємством: теорія і практика : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 368 с.
8. Герасимчук В. Г. Економіка підприємства. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 398 с.
9. Даниліна С.О. Показники концентрації виробництва і капіталу в сучасних умовах. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 41. С. 3–9.
DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure41-1>

10. Ємельянов, О., Петрушка, Т., & Симак, А. Показники ефективності використання виробничих ресурсів як інструменти діагностики господарської діяльності підприємств. *Економіка та суспільство*, (36). 2022. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-32>
11. Захаркіна Л.С., Салтикова Г.В., Новіков В.М. Теоретико-методологічні засади вартісно-орієнтованого підходу до управління бізнесом. *Бізнес Інформ*. 2021. № 7. С. 169–177. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-169-177>
12. Ігнат'єва І. А. Управління ризиками та фінансова безпека підприємства : монографія. Харків : ХНЕУ, 2021. 284 с.
13. Ковальчук А.М., Циганій С.В. Економічна діагностика стратегічного управління імпортною діяльністю підприємства як умова забезпечення його конкурентоспроможності. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-65>
14. Ковальчук Т. Т. Фінансово-економічна безпека підприємства в умовах кризових явищ : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 312 с.
15. Кононенко Ж. А., Миколенко І. Г., Яковенко Т. І. Аналітичні інструменти в економічних дослідженнях конкурентного середовища підприємства. *Проблеми економіки*. 2024. №2. С. 136–142. DOI: 10.32983/2222-0712-2024-2-136-142
16. Крамаренко С. С. Антикризове управління: інструменти і механізми реалізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 5. С. 94–99.
17. Кужда Т. І., Шведа Н., Юрик Н. Застосування інформаційних технологій при бізнес-аналізі діяльності організації в кризових умовах *Галицький економічний вісник*. 2023. Вип. 81 № 2 С. 96–105. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/41202>
18. Марценюк О., Давидюк В., Ружицька К. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 81. С. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.81-18>
19. Міценко Н Воронко О Боднарюк В Кабаці Б Бізнес-аналітика як

стратегічний ресурс розвитку та реалізації потенціалу підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки. 2022. Вип. 312 № 6 (2) DOI: 10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-24

20. Нечипоренко А. В., Рибалкіна А. О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №11.

21. Нечипоренко А. В., Сулима М. О. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового прогнозування в умовах цифровізації економіки. Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології. 2024. Вип. № 3 DOI: 10.56197/2786-5827/2024-3-3-2

22. Підкаура Т.В., Шевчук О.А., Рощина Н.В. Виробнича функція Кобба-Дугласа як інструмент оцінки економічної ефективності підприємства. *Ефективна економіка*, № 11, 2024. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.26>

23. Петков О.І. Методичні підходи до оцінювання економічної ефективності підприємств харчової галузі України. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 42. С. 35–39.

24. Пуцентейло П. Гуменюк О. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. Інститут бухгалтерського обліку контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1-2. URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/404>

25. Ріпка, Г., Белоусов, Ю., та Мазнєв, І. (2024). Досягнення Цілей Сталого Розвитку в Умовах Раціональних Очікувань шляхом досягнення балансу інтересів освіти та виробництва у сфері легкої промисловості у складні часи пандемії та війни. *Problemy Ekorozwoju*, 19 (1), 232–250. <https://doi.org/10.35784/preko.5760>

26. Рогач, С. Економічна ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*, (55). 2023 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-4>

27. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства. Київ:

Центр учбової літератури, 2020. 416 с.

28. Савчук В. П. Фінансові стратегії антикризового управління підприємством : монографія. Харків : ХНЕУ, 2021. 284 с.

29. Сахно А.А., Павлюк І.О. Визначення ефективності економічної діяльності малих сільськогосподарських підприємств методом аналізу середовища функціонування. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 2 (56). С. 37–49.
DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2021-2-3>

30. Свістунов О. С. Техніко-технологічне забезпечення стратегії сталого розвитку підприємств машинобудівної галузі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020, № 5. С. 199-202.

31. Сівіцька О. В. Антикризове управління підприємством в умовах нестабільного економічного середовища. *Економіка та держава*. 2022. № 6. С. 45–49.

32. Скидан, О., Ходаківська, О., Бугайчук, В., Грабчук, І., Бродський, Ю. (2024). Повоєнний розвиток економіки України в контексті прискореної інтеграції до Європейського Союзу. У: Аларені, Б., Елгедаві, І. (ред.) *Можливості та ризики штучного інтелекту для розвитку бізнесу. Дослідження в галузі систем, прийняття рішень та контролю*, т. 545. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-65203-5_62

33. Томарева-Патлахова, В., & Протопопова, Н. (2025). Удосконалення антикризової стратегії ПАТ «ЗКЗ» в системі фінансово-економічної безпеки. *Економіка та суспільство*, (72). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-135>

34. Томашук І.В. Вплив агропромислової інтеграції на підвищення ефективності виробництва та переробки сільськогосподарської продукції. *Управління змінами та інновації*. 2023. № 5. С. 33–43.
DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/20232-5-6>

35. Харченко, Е. Роль аналітико-інструментальних засобів в прогнозуванні розвитку підприємства в умовах зростаючої цифровізації. *Економіка та*

суспільство, (72). 2025. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-35>

36. Чалюк Ю. О. Глобальні соціально-економічні наслідки російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2022. №37.

37. Чалюк Ю. О. Сценарії соціально-економічного розвитку ЄС після BREXIT та COVID. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31(70). № 4.

38. Чіков, І. А. Теоретико-методичні аспекти наукових підходів до оцінки ефективності діяльності підприємств АПК. *Підприємництво і торгівля*, (41), 2024. С. 104-117. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-14>

39. Чукурна О. П., Тардаскіна Т. М. Менеджмент в цифровій економіці: навчальний посібник. Одеса : Астропринт, 2024. 376 с.

40. Шиманська, О., Длугопольський, О., Длугопольська, Т., Колінець, Л., Фаріон, Д., & Логущ, А. (2024). Управління діловою репутацією підприємств через соціальні мережі. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*, 1(51), 73-85. <https://doi.org/10.55643/ser.1.51.2024.548>

41. Шматковська Т. О., Коробчук Т. І., Борисюк О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в системі обліково-аналітичного забезпечення щодо моделювання бізнес-процесів. *Економіка та суспільство*. 2023. №53.

42. Шматковська Т. О., Стащук О. В., Дзямучич М. І. Великі дані та бізнес-моделювання економічних систем. *Ефективна економіка*. 2021. №5.

43. Ivanenko O., Grynchuk N., Bugaychuk V., Kulinich T., Belei S., 2021. Financial Equalization of Terri-torial Development East European Countries and Its Impact on Quality of Life, *International Journal for Quality Re-search*, 15(4):1301-1316, <https://doi.org/10.24874/IJQR15.04-18>

44. Pidkaura T. Modelling the economic efficiency of an enterprise. Моделювання та прогнозування економічних процесів. Матеріали XVIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 5 груд. 2024 р. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024. URL: <https://ecocyber.fmm.kpi.ua/uk/nauka/regulyarni-naukovi-zahody/konferencziyi>

